

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Αν και μετά από την υπογραφή του κειμένου διακήρυξης περί σχέσεων φιλίας και καλής γειτονίας (7/12/2023)¹ με την Τουρκία παρατηρείται μια μεγάλη ύφεση (σχεδόν παύση) των εναέριων παραβιάσεων του Αιγαίου, οι προκλήσεις στον θαλάσσιο χώρο του συνεχίζονται, δημιουργώντας νέες διεκδικήσεις από τον αναθεωρητικό γείτονα, καλυμμένες ως συνήθως από ένα πέπλο διεθνούς (ad hoc κατά την Τουρκία) νομιμότητας.

Ένα προσεκτικό και συστηματικό Τουρκικό επιτελείο, παρακολουθεί κάθε Ελληνική δραστηριότητα στο Ελληνικό αρχιπέλαγος και με εκπληκτική ταχύτητα αντιδρά με αντίμετρα, τα οποία όχι μόνο την αμφισβητούν, αλλά θέτουν με μεγαλύτερη ένταση νέα προβλήματα. Αυτά καθώς και άλλες μικρότερες προκλήσεις, χωρίς να υπάρχει συνήθως ουσιαστική Ελληνική ενέργεια, παρά μόνο ήπιες λεκτικές αντιδράσεις, εξυπηρετούν τους μακροπρόθεσμους στόχους αμφισβήτησης της Ελληνικής κυριαρχίας, ετοιμάζοντας ένα περιβάλλον μελλοντικής προσβολής της.

Το γεγονός αυτό μας επιβάλλει ιδιαίτερη προσοχή, ώστε οι κινήσεις μας και οι αντιδράσεις μας με στήριγμα το διεθνές δίκαιο και τις υπάρχουσες συμμαχίες να είναι άμεσες, απαξιώνοντας με δύναμη στην πράξη οιοσδήποτε εχθρικές ενέργειες και συγχρόνως να προβάλλουν συστηματικά το παραβατικό προφίλ της Τουρκίας στους διεθνείς οργανισμούς και στους συμμάχους, κάτι που ίσως φανεί χρήσιμο στο μέλλον.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το Αιγαίο γίνεται τον τελευταίο καιρό ένα νέο θέατρο γεγονότων, που αν και εκδηλώνονται με μια ήπια μορφή, δεν παύουν να κρύβουν μακροπρόθεσμες σκοπιμότητες και κινδύνους ιδιαίτερα όταν εκπορεύονται από την γειτονική Τουρκία.

1. Από το 2014 η Ευρώπη με βάση την Οδηγία 2014/89/ΕΕ² έχει καλέσει τα παράκτια κράτη της, να προχωρήσουν στον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό που θα βοηθήσει στην μελλοντική βιώσιμη ανάπτυξη και στην κατανομή των πόρων. Η προθεσμία για την χώρα μας τελείωσε το 2021 και παρόλο που έχουμε παραπεμφθεί στο Ευρωπαϊκό δικαστήριο³, η Ελλάδα ακόμη δεν έχει απαντήσει, δείχνοντας με τον τρόπο αυτόν μια αδυναμία, με το δεδομένο ότι ο καθορισμός των περιοχών αυτών είναι συναρτώμενος με τον ορισμό των θαλασσιών ζωνών, κάτι που συστηματικά αποφεύγεται, λόγω ενός φοβικού συνδρόμου απέναντι στις Τουρκικές απειλές.
2. Στις 8 Απριλίου 2024⁴, το Υπουργείο εξωτερικών της Ελλάδας εξήγγειλε την πρόθεση θεσμοθέτησης θαλάσσιων πάρκων και στην δημοσιότητα παρουσιάστηκε ανεπίσημος χάρτης δύο νέων περιοχών στο Ιόνιο και στο Αιγαίο

¹ <https://www.kathimerini.gr/politics/foreign-policy/562769443/ellada-toyrkia-to-keimeno-tis-diakiryxis-ton-athinon/>

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0089&qid=1719240109852>

³ <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/sto-dikastirio-tis-ee-parapempetai-i-ellada-gia-ton-thalassio-horotaxiko-shediasmo>

⁴ <https://www.kathimerini.gr/society/562971451/nea-thalassia-parka-periorismos-stin-alieia-oi-desmeyseis-tis-elladas-sti-diethni-diaskepsi-our-ocean/>

Οι περιοχές αυτές ορίζονται χωρίς συντεταγμένες με δύο κλειστές γραμμές, που ιδιαίτερα αυτή στο Αιγαίο καλύπτει μια περιοχή 20.000 τετρ. χλμ. περίπου (σχ. 1).

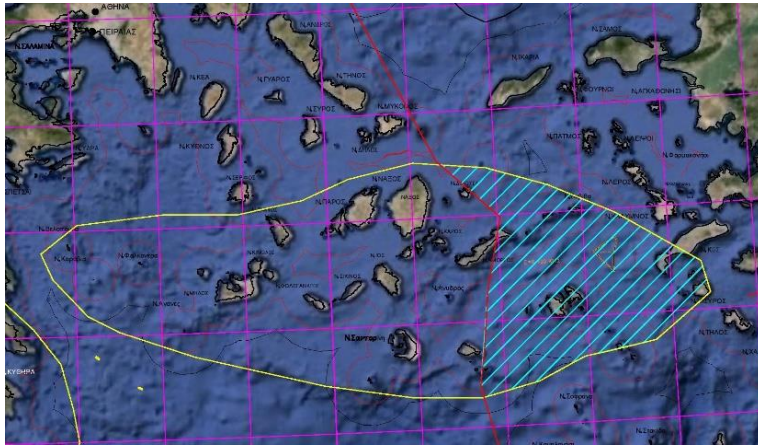
Σχήμα 1: Δύο νέα θαλάσσια πάρκα σε Ιόνιο και Αιγαίο.

Άμεσα το υπουργείο εξωτερικών της Τουρκίας αντέδρασε και εξήγγειλε ότι για την περιοχή που αφορά στο Αιγαίο, οι δύο χώρες θα πρέπει να συνεργαστούν λόγω αμοιβαίου ενδιαφέροντος, προβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν και καλυμμένο από περιβαλλοντικές ευαισθησίες, δικαιώματα σε θάλασσα που δεν της ανήκει⁵. Αν και θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το ανεκδιήγητο αφήγημα της γαλάζιας πατρίδας και να υποστηρίξει ότι η περιοχή αυτή του θαλάσσιου πάρκου την θίγει κατά περίπου 8.000 τετρ. χλμ. (σχ. 2 γαλάζια διαγράμμιση) το απέφυγε.

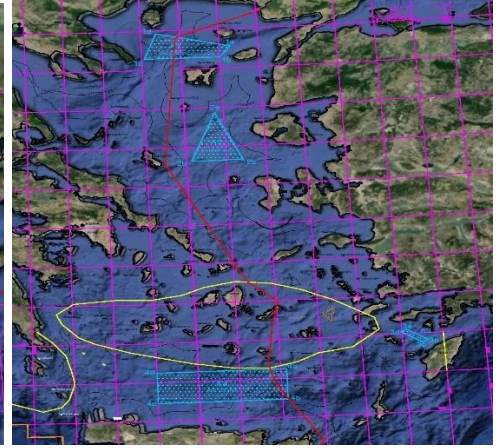
Και αυτό διότι ο ορισμός της γαλάζιας πατρίδας (MAVI VATAN) δεν έχει καμιά νομιμοποίηση, ιδιαίτερα σε μια περιοχή που περικλείονται ακόμη και αιγιαλίτιδες ζώνες Ελληνικών νησιών. Σαν εναλλακτική το Τουρκικό Ίδρυμα Θαλάσσιων Ερευνών, δημοσίευσε χάρτη με ορισμό 4 περιοχών στο Αιγαίο, που προτείνει να δημιουργήσει δικά του θαλάσσια πάρκα⁶. Αυτά είναι προσεκτικά σχεδιασμένα και ορίζονται μέσα σε διεθνή ύδατα (εντός της εν δυνάμει Ελληνικής ΑΟΖ), καλώντας μάλιστα την Ελλάδα για κοινή συνεργασία. Η πρόταση αυτή που δεν έχει επισημοποιηθεί, φαίνεται ότι προσπαθεί να κατοχυρώσει κάποιο δικαίωμα δραστηριότητας, λειτουργώντας ως ιδιοκτήτης σε περιοχές που δεν της ανήκουν, προσθέτοντας ακόμη έναν χάρτη (απαίτηση) στην βεντάλια των συστηματικών και παράλογων απαιτήσεων της στο Αιγαίο (σχ.3, γαλάζιο χρώμα).

⁵ <https://www.trt.net.tr/greek/tourkia/2024/04/18/antidrase-tselik-sten-apophase-tes-elladas-na-demiourgesei-thalassia-parka-2129358>

⁶ <https://infognomonopolitics.gr/2024/05/tesseris-perioches-stin-kardia-tou-aigaiou-markaran-oi-tourkoi-gia-thalassia-parka-deltio-typou-apo-to-tourkiko-idryma-thalassion-erevnon/>

Σχήμα 2: Τμήμα του πάρκου που θίγει η έκταση της γαλάζιας πατρίδας.

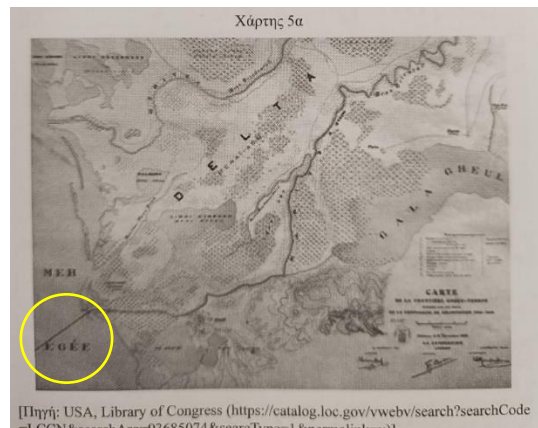

Σχήμα 3: Προτεινόμενα πάρκα από Τουρκία (γαλάζια σήμανση)

3. Κατά την διάρκεια της άσκησης Turgutreis - 9 που εξήγγειλε ότι θα έκανε η Τουρκία μεταξύ 14-16 Ιουνίου στην Ανατολική Μεσόγειο με την συνεργασία του Πακιστάν, η πακιστανική κορβέτα PNS Babur, ερχόμενη από τον Εύξεινο Πόντο και κινούμενη νότια πέρασε μέσα από χωρικά Ελληνικά ύδατα, χωρίς να λάβει καμμιά άδεια. Στις συνεχείς οχλήσεις των λιμενικών, απάντησε μόνο σε μια και αυτή με ακατανόητο περιεχόμενο, αδιαφορούσα πλήρως για την παραβατική συμπεριφορά της.
4. Με NAVTEX που εξέδωσε ο σταθμός της Λήμνου στις 11 Ιουνίου, το ερευνητικό σκάφος «Αλκυών» του ΕΛΚΕΘΕ άρχισε να πραγματοποιεί έρευνες στο Βόρειο Αιγαίο στην περιοχή που φαίνεται στο σχ. 4.

Σχήμα 4: Περιοχή έρευνας του σκάφους του ΕΛΚΕΘΕ « Αλκυών»

Σχήμα 5: Θαλάσσια οριοθέτηση στις εκβολές του Έβρου το 1926

Η περιοχή αυτή έχει σαν νότιο σύνορο μια γραμμή παράλληλη προς την ακτή σε απόσταση 6 ναυτικών μιλίων (αιγιαλίτιδα ζώνη) και νοτιοανατολικά ορίζεται από το κοινό όριο που χωρίζει τις αιγιαλίτιδες ζώνες Ελλάδος και Τουρκίας. Το όριο αυτό ορίσθηκε βάσει του πρωτοκόλλου των Αθηνών στις 30/11/1926 όπως φαίνεται στον συνημμένο χάρτη σε υλοποίηση του άρθρου 5 της σύμβασης της Λωζάνης (σχ.5).

Η Τουρκία αντέδρασε άμεσα με αντίστοιχη NAVTEX⁷, και για πρώτη φορά αμφισβήτησε και την οριοθέτηση στην περιοχή, με την δικαιολογία ότι η έλλειψη

⁷ AEGEAN SEA TURNHOS N/W : 0563/24(IZMIR NAVTEX STATION) (Published date 11-06-2024 23:20) AEGEAN SEA LIMNOS RADIO NAVWARN 091/24 CONCERNING SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITIES AND SURVEYS TO BE CONDUCTED BY R/V ALKYON FROM 11 JUNE 2024 UNTIL 22 JUNE 2024 IS UNRELIABLE. PART OF THE AREA IN REFERENCE NEAR AND WITHIN LATERAL SEA BOUNDARY BETWEEN TÜRKİYE AND GREECE WHICH IS YET TO BE DELIMITED. OBSERVE A REASONABLE DISTANCE TO AREA. CAUTION ADVISED.

συντεταγμένων δεν εξασφαλίζει αντικειμενικότητα. Σε μια πλήρη απαξίωση μιας συμφωνίας που η ίδια είχε υπογράψει και πέραν οιασδήποτε συναλλακτικών ειρηνικών ηθών μεταξύ δύο γειτόνων δείχνει να αγνοεί ότι:

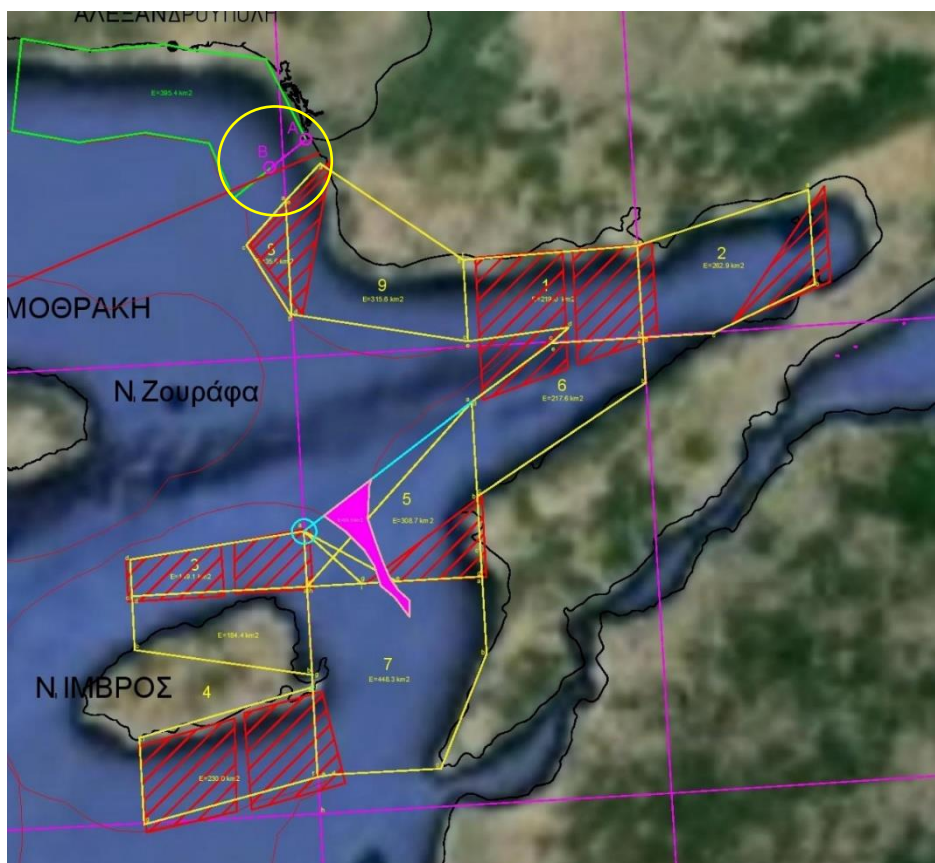
α. Την εποχή εκείνη οι οριοθετήσεις εγένοντο βάσει χαρτών (ελλείψει συντεταγμένων), σε μεγάλη κλίμακα, με αρκετή ακρίβεια για την εποχή και όσο μπορούσε ο χάρτης να παρέξει. Είναι παράλογο όταν σήμερα μια απόσταση μετράται με ακρίβεια χιλιοστού να απαιτεί να είναι ορισμένη και το 1926 με την ίδια ακρίβεια, όταν τότε οι αποστάσεις εμετρούντο στην ξηρά με συρματόσχοινα και με ακρίβειες μέτρων, δυσκολότερα δε στη θάλασσα που δεν υπήρχε σταθερή αναφορά.

β. Ένας χάρτης με κλίμακα 1:1.000.000, σημαίνει ότι μια ανακρίβεια μέτρησης ενός χιλιοστού πάνω σε αυτόν είναι 1.000 μέτρα στην πραγματικότητα.

γ. Η οριοθέτηση στην θάλασσα έγινε με βάση ένα σημείο έναρξης στον χάρτη, το οποίο συμφωνήθηκε αμοιβαία και με μια διεύθυνση νοτιοδυτική και σε ένα μήκος τριών μιλίων (δεν διευκρινίζεται αν πρόκειται για ναυτικό μίλι η μίλι ξηράς).

δ. Με βάση αυτά τα δεδομένα και με την διαδικασία μιας απλής επίθεσης του χάρτη αυτού σε έναν σύγχρονο (σχ. 5,6) εύκολα προσδιορίζονται τα τεχνικά χαρακτηριστικά της γραμμής αυτής AB (με μωβ χρώμα) με σύγχρονους όρους με την ακρίβεια βέβαια που προσδιόριζε ο αρχικός χάρτης που φαίνεται ότι συμπίπτει με το νοτιοανατολικό όριο της περιοχής ερευνών του «Αλκυών» (πράσινο χρώμα).

Είναι σαφές ότι στον αγώνα που δίνει η Τουρκία για απαξίωση και κατάργηση της συνθήκης της Λωζάνης, η αμφισβήτηση αυτή της θαλάσσιας οριοθέτησης που στηρίζεται στα προβλεπόμενα του άρθρου 5 αυτής, αποτελεί ακόμη ένα νέο δεδομένο.

Σχήμα 6: Θαλάσσια οριοθέτηση στις εκβολές του Έβρου το 1926 Τμήμα AB μήκους 3 μιλίων (κίτρινος κύκλος)

5. Στις 13/6/2024 δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα της Τουρκικής Κυβέρνησης, εννέα (9) περιοχές εντός της Τουρκικής αιγιαλίτιδας ζώνης, στις οποίες θα εκτελεστούν ερευνητικές εργασίες για ανακάλυψη υδρογονανθράκων (σχ. 7) . Παρατηρούνται τα εξής:

Σχήμα 7: Οριοθέτηση 9 θαλασσοτεμαχίων (αριστερά από «Καθημερινή» – δεξιά από «Πρώτο Θέμα»)

α. Όλες αυτές οι περιοχές είναι πράγματι εντός της αιγιαλίτιδας ζώνης της Τουρκίας και καλύπτουν μια περιοχή 2.340 τετρ. χλμ. περίπου.

β. Βρίσκονται στον κόλπο Ξηρού (Σάρου) και γύρω από την Ίμβρο, μιας ιδιαίτερα σεισμογενούς περιοχής (ρήγμα της Ανατολίας), στην οποία ποτέ (εξ όσων είναι γνωστό) δεν είχαν γίνει ανάλογες έρευνες στο παρελθόν.

γ. Για πρώτη φορά εξαγγέλλονται σε εφημερίδα της Κυβέρνησης θαλασσοτεμάχια και όχι βάσει NAVTEX που δημιουργεί συνέπειες για τους ναυτιλλομένους, γεγονός που σημαίνει ότι μπορεί να δηλώνει αρχικές προθέσεις.

δ. Την πληροφορία για αυτές τις 9 περιοχές δημοσίευσαν οι εφημερίδες «Καθημερινή» και το «Πρώτο θέμα». Όπως βέβαια φαίνεται στο σχήμα 7, οι χάρτες που συνοδεύουν την είδηση, διαφέρουν στις δύο εφημερίδες ως προς τον ορισμό αυτών των εννέα περιοχών (σχ. 7). Μέχρι να γίνει γνωστή η πηγή του χάρτη της «Καθημερινής», αναγκαζόμαστε να θεωρήσουμε πιο αξιόπιστο τον δεύτερο χάρτη, που αναφέρει και τις συντεταγμένες όπως δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα της Τουρκικής Κυβέρνησης και ορίζουν με μαθηματική ακρίβεια τις περιοχές.

6. Τέλος μόλις στις 15/6/2024 ο Τούρκος ναύαρχος Yaıcı προέτρεψε τις λιμενικές αρχές της Τουρκίας να χτυπήσουν τα αντίστοιχα Ελληνικά με το πρόσχημα ότι παραβιάζουν τα ύδατα της βραχονησίδας Ζουράφας την οποία θεωρεί Τουρκική⁸.

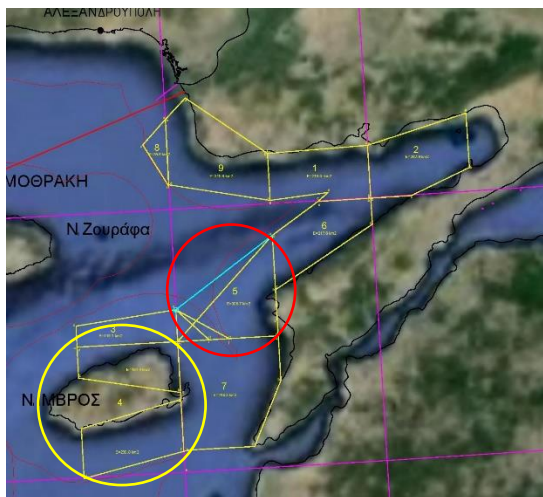
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Στο θέμα της οριοθέτησης της ερευνητικής περιοχής του σκάφους «Αλκυών» και ειδικά στο ανατολικό όριο, υπάρχει μια δικαιολογία των αντιδράσεων από πλευράς Τουρκίας, γιατί η οριοθέτηση το 1926 έγινε μέχρι 3 μίλια από την ξηρά (μωβ τμήμα ΑΒ σχ. 6 - κίτρινος κύκλος). Η ερευνητική περιοχή του σκάφους επεκτάθηκε στην ίδια κατεύθυνση κατά ακόμη 3 μίλια λογικά μεν προς την ίδια κατεύθυνση, αλλά χωρίς να υπάρχει επίσημη κοινή οριοθέτηση⁹.

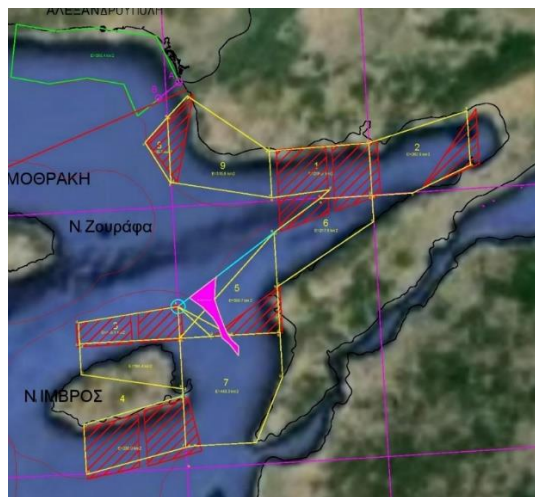
⁸ https://www.enoplos.gr/2024/06/blog-post_361.html?utm_source=dlvr.it&utm_medium=facebook#google_vignette

⁹ Βέβαια στην προσβολή της Ελληνικής ΑΟΖ τον Νοέμβριο του 1973 η Τουρκία σεβάστηκε το όριο αυτό.

- Τα 9 θαλασσοτεμάχια είναι μέσα στην αιγιαλίτιδα ζώνη της Τουρκίας. Στο θαλασσοτεμάχιο όμως 5 (σχ.8 σε κόκκινο κύκλο) υπάρχει ένα λάθος με τις συντεταγμένες και αυτό δεν ορίζεται όπως στην εφημερίδα. Πιθανόν είναι λάθος η μπορεί να έχει σχέση στο ότι μέσα σε αυτό περικλείονται διεθνή ύδατα (σχ.9- μωβ χρώμα) περίπου 35 τετρ. χλμ. που θα ήθελαν να αποφύγουν. Παράλληλα το τεμάχιο 4 δεν είναι όπως παρουσιάζεται στην εφημερίδα αλλά όπως προκύπτει από τις συντεταγμένες αποτελείται από δυο επι μέρους τμήματα αφήνοντας σημαντικό τμήμα ξηράς της Ίμβρου εκτός (σχ. 8- κίτρινος κύκλος)

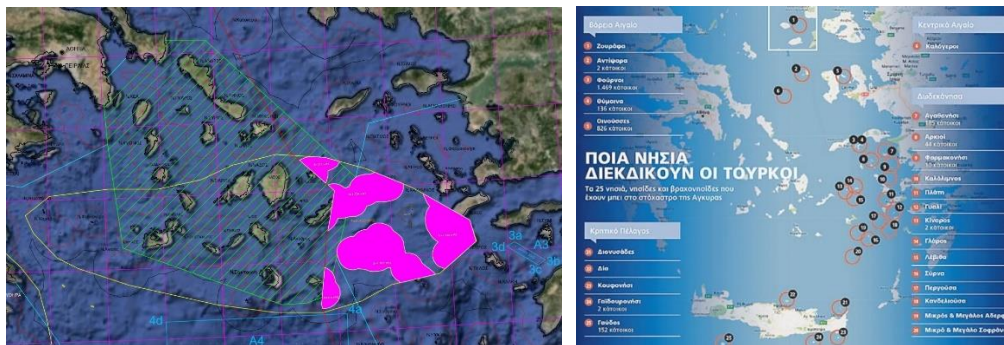

Σχήμα 8: Θαλασσοτεμάχια 4 και 5

Σχήμα 9: Τμήμα του 5 μέσα σε διεθνή ύδατα (μωβ χρώμα)

- Αν γίνει μια επίθεση των δύο χαρτών που παρουσιάστηκαν στις δύο εφημερίδες φαίνεται ότι έχουν μια συσχέτιση και έχουν μια κοινή κάλυψη (σχ.6,9 με συσχέτιση κίτρινων και κόκκινων θαλασσοτεμαχίων). Εικάζεται ότι η σύγχυση προκύπτει από αρχικές πληροφορίες που έχουν συλλεγεί δημοσιογραφικά και αναμένουμε την έκδοση της σχετικής επίσημης NAVTEX (αν γίνει) για να λυθούν οι απορίες.
- Αν μέσα στο θαλάσσιο πάρκο του Αιγαίου και ειδικά στο τμήμα που φαίνεται να εμπίπτει σε αυτό που αποκαλούν «γαλάζια πατρίδα» οι Τούρκοι, χαράξουμε τα χωρικά ύδατα των περικλειομένων νήσων (σχ. 9 – μωβ χρώμα) φαίνεται ότι αυτά καταλαμβάνουν έκταση περίπου 5.000 τετρ. χλμ. ήτοι περίπου το 60% αυτής. Αν η ανακοίνωση της Ελλάδας ότι το τελικό τμήμα του θαλάσσιου πάρκου θα αναφέρεται μόνο για την σημερινή αιγιαλίτιδα ζώνη των 6 ναυτικών μιλίων, θα πρέπει στον τελικό χάρτη που αναμένεται να εκδοθεί, να προβληθούν τουλάχιστον και αυτές οι περιοχές (οι άλλες είναι δυτικότερα). Μέσα όμως σε αυτές βρίσκονται νήσοι που αμφισβητούνται από την Τουρκία (EGAYDAAK) (σχ. 11) όπως η Κίναϊρος, η Λεβίθα και άλλα μικρότερα και πιθανόν η Τουρκία να αντιδράσει, κάτι που η Ελλάδα θα πρέπει να αγνοήσει. Αν τέλος για κάποιο λόγο αναφερθεί σε χώρους που βρίσκονται δυτικά της γαλάζιας πατρίδας και μόνον για τις Κυκλάδες (σχ.10 - με πράσινη διαγράμμιση) θα φανεί σαν άτακτη υποχώρηση από τις αρχικές εξαγγελίες αρχικής οριοθέτησης του πάρκου μέχρι την Νίσυρο (σχ.1).

Σχήμα 10: Αιγιαλίτιδα ζώνη των 6 μιλίων των Ελληνικών νησιών (μωβ χρώμα) μέσα στην περιοχή της γαλάζιας πατρίδας
 Σχήμα 11: Ελληνικά νησιά που οι Τούρκοι αμφισβητούν την κυριότητα (EGAYDEAC)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Οι συνεχείς ανάγκες για μερικές η ολικές οριοθετήσεις στο Αιγαίο οδηγούν την χώρα σε σημαντικές προκλήσεις. Από την υλοποίησή τους εξαρτάται η ακύρωση στην πράξη των αμφισβητήσεων της κυριαρχίας της Ελλάδας που θέτει συνεχώς η Τουρκία. Αν όχι θα έχει προστεθεί μια ακόμη υποχώρηση, που προοδευτικά θα ενισχύσει τις απαιτήσεις της Τουρκίας σε αυτό, ίσως σε μόνιμη πλέον βάση.
2. Συγκεκριμένα για το θαλάσσιο πάρκο οι επιλογές είναι δύο. Αν ακυρωθεί ή και αν ακόμη περιοριστεί δυτικά του ορίου της «γαλάζιας πατρίδας» (περιοχή των Κυκλάδων), θα είναι μια σημαντική υπαναχώρηση. Αν υλοποιηθεί όμως, έστω και στην αιγιαλίτιδα των νησιών που περιβάλλει το πάρκο (όπως παρουσιάστηκε από τα μέσα επικοινωνίας), ιδιαίτερα στο τμήμα που θίγεται από την αποκαλούμενη από τους Τούρκους «γαλάζια πατρίδα» (σχ. 10- μωβ χρώμα), τότε θα έχει γίνει το πρώτο και μεγαλύτερο βήμα διαλύσεως του αστείου Τουρκικού αφηγήματος για αμφισβήτηση της κυριαρχίας τους. Στις αναμενόμενες Τουρκικές αντιδράσεις πρέπει να μην υπάρξει δισταγμός και αναποφασιστικότητα για την χρήση οιοδήποτε μέσου υποστήριξης της απόφασης αυτής που είναι καθοριστική για το μέλλον.
3. Στον υβριδικό πόλεμο αμφισβήτησης της κυριαρχίας στο Αιγαίο, εκτός από τις πολεμικές απειλές, την κατασκευή ισχυρού στόλου και αποβατικών σκαφών εκ μέρους της Τουρκίας, προστίθεται και ενισχύεται και ο επιστημονικός. Όλες οι ενέργειες της Τουρκίας, (θαλάσσια πάρκα, πεδία ασκήσεων, αμφισβητήσεις ορίων, επιστολές στον ΟΗΕ) καλύπτονται από ένα πέπλο νομιμότητας και αν και πολλοί υποστηρίζουν ότι με τις ενέργειες αυτές οι Τούρκοι μελετούν τις αντιδράσεις της Ελλάδας, στην ουσία αυξάνουν τις διεκδικήσεις και οδηγούν τους διαλόγους σε αδιέξοδο.
5. Η συστηματική πλύση εγκεφάλου της τουρκικής νεολαίας μέσω της εισαγωγής στην εκπαίδευση των παράλογων απαιτήσεων στο Αιγαίο, απαιτεί και από την Ελλάδα να διαμορφώσει αντίστοιχο πρόγραμμα σπουδών, που να εξηγεί τα προαιώνια δικαιώματα της χώρας στο Αιγαίο και να προβλέπει μελλοντικούς τρόπους αντιμετώπισης.
6. Οι ενέργειες και οι διεκδικήσεις της Τουρκίας στο Αιγαίο είτε βρίσκονται σε έξαρση είτε σε ύφεση είναι βέβαιο ότι δεν θα σταματήσουν να υπάρχουν, αλλά και να προστίθενται και άλλες, διότι όλες εξυπηρετούν τις αναθεωρητικές επιδιώξεις της. Όλες πρέπει να παρακολουθούνται, να αναλύονται μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια και να υπάρχουν δυναμικές απαντήσεις, γιατί εκεί κρύβονται οι εκπλήξεις.

7. Κάτω από την πίεση του δημογραφικού και της μετανάστευσης που αντιμετωπίζουμε, η γνώση και η προστασία της κυριαρχίας της Ελλάδας με συστηματικό και αποφασιστικό τρόπο από τις αναθεωρητικές κινήσεις της γείτονας, αποτελεί το ύψιστο μελλοντικό διακύβευμα που οι κυβερνήτες της χώρας οφείλουν να εμφυσήσουν στους πολίτες της.

Λεόντιος Πορτοκαλάκης
Τοπογράφος Μηχ., M,Sc
Μέλος του ΔΣ του ΕΛΙΣΜΕ

Ημερομηνία 28 Ιουνίου 2024